

ZEROs klimaplattform – jukselapp til ny regjering

ZEROs innspill til ny regjeringsplattform

Det haster med å få ned klimagassutslippene. En ny regjeringsplattform må legge til grunn at Norges utslipp skal kuttes med minst 55 prosent innen 2030, sammenlignet med 1990. Det betyr at vi i årene som kommer må kutte like mye utslipp hvert eneste år som vi har klart de siste ti årene. Økt opptak av CO₂ i skog og areal må komme i tillegg til utslippskuttene. Norge må bidra til globale utslippskutt både gjennom teknologiutvikling, energisamarbeid med naboland, og finansiering av klimatiltak i utviklingsland og vekstøkonomier.

Kutte utslipp, skape arbeidsplasser i hele landet

Partier i den nye regjeringen har allerede skissert konkrete målsettinger for skipsfart, havbruk, hydrogen og bærekraftig norsk fôrproduksjon. Det er viktige grep som trenger sterke virkemidler og forpliktende avtaler med næringslivet. I tillegg vil vi trenge økt tempo i elektrifiseringen av transport, utslippsreduksjoner i bygg og anleggsbransjen gjennom økt materialgjenvinning og utslippsfrie materialer, fossilfrie løsninger i prosessindustrien og raskere utvikling av teknologi for negative utslipp. Det er viktig at myndighetene sørger for at fossilfrie alternativ lønner seg. På alle disse områdene er det store muligheter for norsk verdiskaping og arbeidsplasser i hele landet.

I det følgende foreslår vi både målformuleringer og grep som kan realisere målene og sikre raske utslippskutt.

Store klimagrep med raske utslippsreduksjoner

1. Gjennomføre en forpliktende opptrapping av CO₂-avgiften, slik at alle utslipp prises med minst 2000 kr/tonn innen 2030. Avgiften må gi en reell økning i prisen på utslipp, men også kombineres med tiltak for å sikre en rettferdig sosial og geografisk fordeling av kostnader, som for eksempel i sektorvise CO₂-fond.
2. Inngå forpliktende avtaler om utslippskutt med industrien, maritim sektor, havbrukssektoren. Avtalene må bygge på forsterkede virkemidler for utslippskutt og forpliktet bransjene til konkrete utslippsmål.
3. Sørge for oppkapitalisering av Enova for støtte til utrulling av modne nullutslippsløsninger og for å bygge nye verdikjeder for hydrogen og bioøkonomi.
4. Ta i bruk differansekontrakter for å dekke økte driftskostnader for nye nullutslippsløsninger i transport og industri, slik at disse teknologiene kan introduseres raskere i markedet.
5. Sørge for at Norge går foran for å etterspørre og utvikle internasjonale bærekraftige verdikjeder for biodrivstoff. Øvre grenser for bruk av bærekraftig biodrivstoff skal justeres hvert andre år og bærekraftig produksjon av biodrivstoff skal økes.

6. Etablere et klimagassbudsjett parallelt med statsbudsjettet.
7. Stille klimagasskrav til alle store prosjekter og utbygginger, med øvre grense per kilometer og kvadratmeter. Alle offentlige innkjøp skal stille klimakrav som bidrar til å fremme mer bærekraftige løsninger.
8. Ta internasjonalt lederskap ved å etablere og oppkapitalisere Klimainvesteringsfondet med 25 milliarder kroner over fem år, for å erstatte kullkraft med fornybar energi i utviklingsland og fremvoksende økonomier. Parallelt med etableringen av fondet skal effektive garanti- og støtteordninger for utbygging av fornybar energi i utviklingsland styrkes og videreutvikles.
9. Gjøre Statens pensjonsfond utland (SPU) til det ledende pensjonsfondet i verden innen håndtering av klima- og naturrisiko, og innføre et overordnet langsiktig nullutslippskrav for selskapene Oljefondet investerer i, slik at fondets investeringer blir i tråd med Parisavtalen.
10. Et utvalg med arbeidslivets parter skal utrede og foreslå endringer i oljeskatt og tiltak for kompetanseoverføring fra olje og gass til nye næringer, i et scenario der klimamålene i Parisavtalen legges til grunn.

Transport

Transport er vår største utslippskilde, men også et område der vi tydelig har sett at klimapolitikk virker. All transport som kan elektrifiseres, bør elektrifiseres, og utviklingen må gå raskere. For å få til dette er det behov for en fondsløsning som favner bredere enn dagens nullutslippsfond. Dette kan gjøres som en utvidelse av dagens ordning eller i form av et nytt fond administrert for eksempel gjennom Grønt Landtransportprogram.

Ambisiøse klimamål innebærer at vi må snu opp ned på Nasjonal Transportplan (NTP) i neste stortingsperiode: Når klimamålene skal være rammen for all politikk, må også neste NTP legge til grunn at utslippene skal kuttes med minst 55 innen 2030, og netto null innen 2050.

Målsettingene for teknologiutvikling i NTP danner en bunnplanke, men er ikke tilstrekkelige for å nå klimamålene Norge er forpliktet til. Det er realistisk med mer ambisiøse mål enn de gjeldende NTP-målene. Samtidig er effektive virkemidler det viktigste.

Forslag til innstramning i målene:

- Det første elektriske flyet skal settes i rute i 2025
- Kortbanenettet skal være elektrifisert i 2030
- Innenriks luftfart være elektrifisert og fossilfri i 2040
- 100 prosent av alle nye lastebiler skal være utslippsfrie i 2030
- 100 prosent av alle langdistansebusser skal være utslippsfrie i 2030

Personbil

- Øke differansen mellom fossilt og fornybart i bilavgiftene ved å fjerne vektfradraget og øke CO₂-komponenten.
- Tette skattehullet ved leasing, gjennom å innføre moms på restverdi for biler som selges i bruktbilmarkedet.
- Innføre krav om nullutslipp for drosjer for hele Norge i løpet av stortingsperioden. (Slik det er gjennomført i blant annet Vestland fra 2024).

Lading og fylling

- Etablere hydrogenfyllestasjoner for tungtransport på fire strekninger/korridorer i Sør-Norge innen 2025.
- Innføre støtteordning for å gjøre borettslag og sameier ladeklare, etter modell fra Oslo.
- Innføre fritak for elavgift til hurtiglading og lynlading, slik det er for skip i næring og øvrige elektrisk kollektivtransport, som tog og trikk. Fjerne regulatoriske barrierer mot utbygging av infrastruktur for lading og fylling.
- Støtte til depotlading. Enova bør åpne for støtte til etableringskostnader også for ladeinfrastruktur på depot, som ikke er allment tilgjengelige.

Nyttetransport

- Stille krav om nullutslipp for alle innkjøp av offentlige kjøretøy. Leveranser og transporttjenester til det offentlige skal fra 2022 være utslippsfrie, der det er tilgjengelig, og der det ikke er det, fossilfrie.
- Gi kommunene lov til å innføre nullutslippssoner og utvide bruksfordeler for utslippsfrie vare- og lastebiler, slik som tilgang til kollektivfelt eller miljøfelt, reservert parkering og reservert og tidsmessig favorisert varelevering.
- Gjøre fornybar transport mer lønnsomt ved å: øke årsavgiften og innføre engangsavgift for tunge fossile kjøretøy, øke fordelene for nullutslippskjøretøy i avskrivningssatsene, og fjerne rabatten som varebiler og næringstransport har i engangsavgiften.
- Bevare og forbedre kjøpestøtte til vare- og lastebiler, gjennom å videreføre Nullutslippsfondet og sørge for at støtte til mer merkostnader også kan gis til lastebiler i leasing, slik at dette ikke rammer små bedrifter.
- Mer differensierte bompenger og fergesatser. Det må gis forutsigbarhet for dagens nulltakster for utslippsfrie nytte-kjøretøy (alltid halv takst for varebiler til 2025 og lastebiler til 2030), og innføres rabatt for biogass. Samtidig må miljødifferensieringen i bomringene økes, med gradvis økende takster for fossile kjøretøy.
- For å bidra til å fase ut det fossile nybilsalget, bør det innføres særlig økte takster for nye fossile kjøretøy, både for personbil og nyttekjøretøy, inkludert økt årsavgift og innføring av engangsavgift på lastebiler og busser.

Luftfart

- Etablere nasjonalt program for innfasing av null- og lavutslippsfly i Norge, initiere pilotprosjekt på FOT-rutene og krav til innfasing av utslippsfrie løsninger på alle anbud som går ut i perioden.
- Etablere permanent innovasjonssenter for utslippsfri luftfart med tilstrekkelige ressurser til å sikre verdiskaping for norsk næringsliv, utslippsreduksjoner og god mobilitet i distriktene.
- Stille utslippskrav til alle offentlige tjenestereiser, gjennom å stille krav om fornybart drivstoff og begrensede reiser der det er mulig.

Sjøfart og fiske

Innen 2030 skal utslippene fra innenriks sjøfart og fiske halveres sammenlignet med 2005, og minst 100 utslippsfrie fartøy bør være i drift i norske farvann.

- CO₂-avgiften på fossilt drivstoff trappes lineært opp til 2000 kr/tonn i 2030. Gjennom AIS-data legges avgiften på all skipsfart i norske farvann. Fra 2025 legges økningen i CO₂-avgiften inn i NOx-fondet.
- Videreføre NOx-fondet med ny avtaleperiode fram til 2030, med mandat som innrettes mot klimagassreduksjoner og realisering av nullutslippsteknologi.
- Statens innkjøp av egne skip skal stille krav om, og bidra til utvikling av, fornybare og utslippsfrie løsninger.
- Innføre differansekontrakt som nytt virkemiddel for å dekke merkostnader for utslippsfritt drivstoff til maritim sektor.
- Styrke støtteordninger for nullutslippsløsninger i alle fartøyskategorier. Utvide støtteordningene til også å gjelde internasjonale fartøy i norske farvann, hvis de inkluderes i avgiftspliktig virksomhet for både NOx- og CO₂-avgift.
- Etablere lade- og fyllinfrastruktur for fornybare drivstoff langs hele kysten innen 2025.
- Lovfeste krav om nullutslipp for ferger fra 2023 og krav om lav- og nullutslipp for hurtigbåter innen 2025, med svært begrenset mulighet for unntak fra kravene.

- Lovfeste krav om lav- og nullutslippsløsninger i offentlige innkjøp av sjøtransporttjenester, med sikte på å innføre kravene senest innen 2025.
- Sikre at fylkeskommunene har forutsigbar støtte for ekstrakostnader ved å stille lav- og nullutslippskrav i ferge-, hurtigbåt- og bussanbud. Kostnadsnøklerne i inntektssystemet for fylkeskommunene må innrettes slik at de dekker de reelle kostnadene for lav- og nullutslippsløsninger for kollektivtrafikk i fylkene.
- Få fart på markedet for utslippsfrie fritidsbåter, med momsfritak for det elektriske fremdriftssystemet som trengs for utslippsfrie småbåter.
- Innføre miljødifferensiert avgift på salg av nye båter.

Godstransport på sjø

- Etablere et statlig investeringsfond for grønn, fornybar flåtefornyelse for å støtte særlig de mindre i nærskipsfarten, som har for svak økonomi til å realisere flåtefornyelse eller oppgradering av eksisterende skip.
- Stille krav til fornybar og utslippsfri sjøtransport for alle relevante anbud på skip og leveranser til det offentlige, kombinert med miljøbonus der løsningene i markedet ikke er modne nok til at det kan stilles krav om nullutslipp.
- Sikre at kravene til Kystruten om bruk av landstrøm blir gjennomført. Stille krav til nullutslipp for neste anbudsperiode for Kystruten, slik at aktørene får tilstrekkelig tid til å utvikle løsningene.

Havner og fjorder

- Stille krav til nullutslipp i alle havner i 2023, og krav til utslippsfri inn- og utseiling innen 2026.
- Øke miljødifferensiering av havneavgiftene og andre skipsrelaterte avgifter, slik at det blir lønnsomt å legge om til fornybare og utslippsfrie løsninger.
- Lovfeste krav til nullutslipp i verdensarvfjordene, og klimakrav for skip i alle fjorder, slik at næringen får tid til å omstille seg og gjøre nødvendige investeringer i skip og infrastruktur, før kravet trer i kraft fra 2026.
- Endre på nettatiffer (for næring) slik at det blir lønnsomt med strøm fra land til landstrøm og lading for skip i norske havner, også for tidligfase og oppbyggingsperiode med gradvis økende bruk.

Bærekraftig biodrivstoff

- Sørge for forutsigbare rammebetingelser for bærekraftig biodrivstoff, som sikrer at det realiseres ny, norsk biodrivstoff-produksjon.
- Sjekkpunkter i biodrivstoffpolitikken skal vurdere behovet for økt bruk av biodrivstoff for å nå klimamålene i lys av tilgang og økt produksjon av bærekraftig biodrivstoff. Sjekkpunktene justeres hvert andre år.
- Legge til rette for at bærekraftig biodrivstoff til 100 prosent-brukere i anskaffelser rapporteres utover omsetningskravet i et myndighetsstyrt system. Oppdatere veileder(e) for grønne anskaffelser. Samlet volum inkluderes i vurderingen ved toårige sjekkpunktene.
- Øke omsetningskravet for bærekraftig biodrivstoff til luftfart opp mot 30 prosent i 2030 og vurdere hvordan klimanyttig e-fuels kan innlemmes i omsetningskravet.
- Innføre omsetningskrav for fornybart, bærekraftig drivstoff i maritim sektor fra 2022, med en forutsigbar opptrapping mot 2030.
- Sikre at det ikke brukes biodrivstoff med høy avskogingsrisiko (palmeolje), med forbud, avgift eller tilsvarende sterkt virkemiddel.

Energi

Forutsetninger for å nå klimamålene og realisere nye grønne industrier, er tilgang på nok fornybar energi og et tilstrekkelig utbygd kraftnett. Norge har et stort potensial for å bygge ut mer fornybar energi og for energieffektivisering. Vi må bruke energi smartere og sikre en fornuftig fordeling av strøm- og nettkostnader.

Fornybar energi

Regjeringen vil legge til rette for at det realiseres nok fornybar energi i Norge. Det er avgjørende at ny fornybar energi etableres på en måte som sikrer bevaring av sårbar natur, og i samråd med kommuner og lokalbefolkning.

- Legge til rette for at potensialet for inngrepsfri opprusting og utvidelse av vannkraftverk realiseres.
- Gjenoppta konsesjonsbehandlingen av vindkraftverk etter at lovarbeidene med overføring av besluttede myndighet til kommunene er fullført og en forutsigbar ordning for kompensasjon til kommunene er på plass.
- Realisere utbygging av 10 GW havvind innen 2035.

- Åpne nye områder for havvind i løpet av 2022.
- Legge til rette for en hybrid nettløsning i Sørlege Nordsjø II.
- Etablere tilskuddsordning for flytende havvind, og avklare hvor kraften fra Utsira Nord skal anvendes.
- Nye konsesjoner for bunnfast havvind skal ikke anvende auksjonsprinsippet, men det kan fastsettes et moderat vederlag.
- Sørge for at strenge miljøkrav og krav til arbeidsvilkår oppfylles, og at det legges til rette for norsk verdiskaping i tilknytning til utbygging av havvind.
- Sette mål om at det realiseres minst 2 TWh solenergi-produksjon innen 2030, ved å innføre:
 - Helt eller delvis momsfrigat for investering i solenergi i egen bolig
 - Styrke Enovas støtteordninger for solenergi
 - Forbedre plusskundeordningen for å stimulere til solenergi-produksjon i borettslag og sameier
 - Innføre krav til en andel solenergi for alle nye bygg og for nær nullenergibygg i den kommende endringen av bygg teknisk forskrift (som nå er på høring).
- Omstille Svalbard til et utslippsfritt og sirkulært samfunn for å bli et internasjonalt utstillingsvindu for klimaløsninger innen energi, bygg, transport og reiseliv. Investere i en fornybar energiløsning i Longyearbyen på Svalbard basert på solkraft, vindkraft, energilagring i form av batterier og geotermos, med biodiesel som grunnlast fram til løsning for nullutslipp med hydrogen/ammoniakk er klar. Energiforbruket skal reduseres gjennom tiltak for energisparing i bygningsmassen.

Utslippskutt fra olje- og gassproduksjon

- Sørge for, i samarbeid med næringen, at utslippene fra olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel kuttes med 50 prosent innen 2030 og til netto null i 2050, målt mot 2005.
- Sørge for videre elektrifisering av nye og eksisterende oljefelt, samtidig som det sikres tilstrekkelig fornybar kraft til ny og eksisterende industri på fastlandet.
- Stille krav om at oljeselskapene vurderer deelektrifisering med havvind fremfor helelektrifisering med kraft fra land, der det er hensiktsmessig.

Smart energibruk

Kraftnettet må kunne håndtere utstrakt elektrifisering og grønn industrietablering i årene som kommer. Det krever smartere energibruk som stimulerer til fleksibelt forbruk, energieffektivisering, egenproduksjon, økt bruk av termisk energi og hensiktsmessig bruk av lagringsløsninger innad døgn, uker og sesonger.

- Utforme nettleien slik at det blir lønnsomt med ENØK-tiltak, lokal strømproduksjon og hurtiglading i transportsektoren. Nettleien må innrettes slik at prisen for lading av elektriske transportmidler er konkurransedyktig sammenlignet med fossile drivstoff. For å sikre enkle og tydelige prissignaler til husholdninger og næringskunder, bør en styre mot en tariffmodell for hele landet, forslagsvis en "time of use" modell (ToU-modell).
- Videreføre utkoblbare nettpriser og utvikle andre prismekanismer for å belønne fleksibilitet fra for eksempel fjernvarmeselskaper, landstrøm og lading av skip og hurtiglading.

Høy strømpris er en utfordring

En høy strømpris over tid kan gjøre økonomien vanskelig for de som har dårlig råd fra før. ZERO foreslår derfor et tiltak som kan redusere strømregningen noe hos folk flest. Samtidig foreslår vi å senke terskelen for å få støtte hos Enova.

Vi foreslår at tiltakene innføres i perioden 1. november 2021 til 1. mai 2022.

ZEROs forslag:

1. Elavgiften på 16,7 øre fjernes for alt forbruk opp til 1000 kWh pr måned i perioden, hvis spotprisen på strøm ligger i gjennomsnitt over 90 øre pr kWh. Dette gjelder kun for primærbolig. Husholdninger med gjennomsnittlig og lavt strømforbruk vil da komme best ut.
1. Fjerne tersklene for Enovas tilskuddsordninger rettet mot husholdningene i perioden. Dette gjøres ved å fjerne prinsippet om markedsintroduksjon, slik at også tiltak og teknologier Enova regner som markedsintrodusert (varmepumper, etterisolering, varmestyringssystem, vinduer og lignende) kan få støtte.

Energieffektivisering

Redusere energibruken med 10 TWh i eksisterende bygningsmasse (husholdninger og næringsbygg) til 2030 gjennom å innføre følgende tiltak:

- Staten må stille krav og sette et mål om energieffektivisering i alle offentlige virksomheter, og stille krav om minst energiklasse A i alle nye offentlige leiekontrakter.
- Krav til energirevisjon av alle yrkesbygg med høyt energiforbruk, eller som har energimerke E eller lavere, kombinert med kompetanseheving hos driftspersonell.
- Etablere en liste over tiltak som utløser støtte, og sørge for kompetanseheving og etterutdanning i aktuelle bransjer slik at de kan gi råd med utgangspunkt i listen.
- Opprette en ny ordning som forvalter dagens innbetaling fra husholdningene, med formål om effektiv og lavterskel utrulling av energieffektiviseringstiltak, også med kjent teknologi.

Smartere materialbruk

Bygg og anlegg er generer store klimagassutslipp gjennom materialbruk. Samtidig er mange norske produsenter av byggevarer kommet langt i å kutte utslipp ved bruk av ny teknologi, materialgjenvinning og bruk av trevirke. Strengere krav til materialbruk kan dermed både redusere utslipp og øke konkurransekraften til norske bedrifter.

Bærekraftige bygg

Klimagassutslippene fra byggematerialer utgjør om lag 50-70 prosent av fotavtrykket til et nytt bygg. Samtidig har mange aktører i byggenæringen vist at det er mulig å redusere utslippene betydelig.

- Stille maksimumskrav til CO₂-utslipp (indirekte og direkte) per kvadratmeter for nye bygg i kommende teknisk forskrift, med en årlig nedtrappingsplan der ambisjonen går opp og utslippene ned.
- Alle nye offentlige byggeprosjekter skal kutte klimagassutslippene med minst 40 prosent fra byggematerialer.
- Stille utslippskrav til CO₂-intensive materialer for å utløse lav- og nullutslippsteknologi i sement, stål, plast og asfalt innen 2025.

- Innføre tilskuddsordning for byggeprosjekter med lavt klimafotavtrykk. Ordningen skal bidra til forbildeprosjekter over hele landet, som tester ut sirkulære- og lavutslippsløsninger.
- Miljø skal vektes minst 50 prosent i alle bygg og anleggsprosjekter fra 2023. Dette trappes opp til 70 prosent fra 2025.
- Fase ut fossil gassoppvarming i eksisterende bygg, med forbud mot all fossil oppvarming fra 2023.

Anlegg

- Bygging av ny infrastruktur er en betydelig kilde til utslipp. De største utslippskildene kommer fra materialene i som brukes i prosjekter. Samtidig er det kommet mange løsninger for å kutte utslipp fra anleggsmaskiner.
- Stille krav til minst 50 prosent klimagassreduksjon, sammenlignet med standard løsninger i 2020, fra direkte og indirekte utslipp i anleggsprosjekter som er vedtatt i Nasjonal Transportplan, og minst 30 prosent klimagassreduksjon for øvrige anleggsprosjekter.
- Gjennomføre krav til fossilfrie anleggsplasser innen 2025, med mål om så stor andel utslippsfritt som mulig.

Plast

- Plast vil være et viktig materiale også i fremtiden. Da må produksjonen av plast ikke ha klimagassutslipp og vi må sikre at den ikke havner på avveie. For å kutte utslipp er det viktig å få økt bruk av resirkulert og fornybar plast.
- Innføre avgift på all ny, fossil plast som settes ut på det norske markedet. Avgiften skal i første omgang omfatte emballasje.
- Utvide produsentansvar for plast til å omfatte all plast, også innen fiskeri og havbruk og tekstiler.
- All plastemballasje som settes på det norske markedet skal i snitt inneholde minimum 30 prosent fornybar eller resirkulert plast innen 2025, og 50 prosent innen 2030.

- Innføre materialavgift på drikkevareemballasje som differensieres etter hvor mye resirkulert eller fornybar plast emballasjen inneholder.
- Øke andelen resirkulert og fornybar plast i offentlige anskaffelser innen bygg og anlegg, til minst 30 prosent i 2025 og 50 prosent i 2030.
- Tilrettelegge for etablering av kommunale og private industrianlegg for utsortering, finsortering og gjenvinning av plast for å sikre at Norge når kravene til økt materialgjenvinning i EUs emballasjedirektiv. Kostnadsfordelingen mellom kommuner og returselskap må avklares for å utløse nødvendige investeringer i nye anlegg.
-

Grønn industri

Industrien kan halvere utslippene dette tiåret og kutte alle utslipp innen 2050, samtidig som verdiskapingen økes. En grønn industri kan bidra til økt eksport og sikre arbeidsplasser, i tillegg til å demonstrere klimateknologi med globalt spredningspotensial.

Grønn industriavtale

Inngå en forpliktende avtale med industrien som:

- Realiserer 70 prosent utslippskutt i 2030 for kvotepliktig og ikke-kvotepliktig industri, sammenlignet med 1990.
- Varsler forbud mot fossil fyring til varme i industrien innen 2027, og økning i CO₂-avgiften.
- Sørger for at det stilles klimakrav til CO₂-kompensasjonsordningen for industrien.
- Øker bevilgningen til Enova for å bidra til utslippskutt i industrien, og til å bygge nødvendige verdikjeder innen hydrogen og bioøkonomi.
- Innfører differansekontrakter for industriell bruk av hydrogen og biokarbon, gjennom Enova.
- Sikrer naturverdier i en grønn industrireising som krever mer fornybar kraft, bærekraftig biomasse og nye store industriarealer.

Karbonfangst og -lagring

- Sikre fullfinansiering av CCS-prosjektet på Fortum Oslo Varme, uavhengig av tildeling fra EUs Innovasjonsfond.
- Sørge for å realisere karbonfangst og -lagring på minimum tre avfallsforbrenningsanlegg innen 2027.
- Sørge for at det etableres virkemidler for negative utslipp, for å realisere karbonfangst og -lagring på avfallsforbrenningsanlegg, biodrivstoffproduksjon og annen industri som bruker biomasse.
- Etablere produsentansvar for karbon, med et lovpålagt krav til selskaper som tar opp fossilt karbon om å sørge for deponering av minimum 10 millioner tonn CO₂ årlig i 2030. Et utvidet produsentansvar for karbon er et lovpålagt krav til norsk oljeindustri om ansvar for scope 3-utslipp, og skal sikre at fanget CO₂ sluttlagres.

Ny grønn industri

- Sørge for at Enova realiserer sirkulære industriprosjekter for gjenbruk av tre- og plastavfall, og oppretter et eget program for sirkulær industri med 200 mill. kr.
- Gi Statnett og Statens Vegvesen i oppdrag å sikre tilknytning for ny industri til hhv. kraftforsyning og riksvei (planfrie kryss). Oppdraget kan avgrenses til store industrifelt av nasjonal eller regional betydning, og kobles opp med godkjente kommunale reguleringsplaner og krav til effektiv areal- og ressursutnyttelse.

Krav for omstilling av eksisterende industri

- Stille krav til klimaledelse i forurensingsforskriften.
- Sikre statlig grønt eierskap med styring etter 1,5-gradersmålet og krav om klimarapportering for store statlige selskaper.
- Stille klimakrav i forurensingsforskriften og i utslippstillatelser, for å sikre elektrifisering av landbasert industri og karbonfangst, der dette er aktuelt.
- Innføre grenseskatt på karbon sammen med EU, for å forhindre karbonlekkasje.

Hydrogen

- Innføre et system for differansekontrakter for bruk av hydrogen i industri, landtransport og skipsfart i løpet av 2022, med mål om å få til produksjon og bruk av 400 000 tonn ren hydrogen innen 2030.
- Utbygging av infrastruktur for lading, hydrogen og fornybart drivstoff langs kysten. Sørge for utbygging av minst 10 knutepunkter for maritimt bruk av hydrogen innen 2025.
- Sørge for at det igangsettes minst 10 industriprosjekter innen 2025.
- Sørge for etablering av grønn ammoniakkproduksjon i Norge.

Skog og arealbruk

Skogen er vår viktigste kilde til fornybart karbon. Skogen skal både lagre CO₂ og forvaltes bærekraftig for å lage produkter som erstatter fossile innsatsfaktorer. Opptak av CO₂ i skog og andre naturressurser forringes av ikke-bærekraftig arealbruk.

- Etablere et Naturnova med mandat å opprettholde sårbare naturområder og sikre bærekraftig arealbruk, herunder kompensasjon til kontinuitetsskogbruk der ikke-bærekraftig hogst gir økonomisk tap for skogeier.
- Sørge for en bærekraftig arealbruk, som prioriterer arealer til natur- og klimaformål framfor flere hytter og motorveier. En strategisk arealforvaltning er avgjørende for å håndtere både klima- og naturkrisen.
- Sikre 10 prosent skogvern og forbud mot ødeleggelse og fjerning av myr.

Grønne offentlige anskaffelser

Regjeringen bør benytte sin innkjøpsmakt til å fremme bærekraftige løsninger og gi dem konkurransefortrinn foran fossile alternativ. Alle offentlige innkjøp skal benytte miljøvekting eller miljøbonus for å stimulere til konkurranse i markedet om leveranser av gode miljøløsninger.

- Innføre obligatoriske minstekrav for offentlige anskaffelser av produkter/tjenester der klimavennlige løsninger er tilgjengelige i markedet, som transport og materialer.
- Stille krav til nullutslipp eller biogass på transportanskaffelser når tre aktører i markedet kan levere.
- Stille krav til fossilfrie materialer der det er tilgjengelige løsninger for det.
- Stille krav til grønne anskaffelser i alle offentlig eide institusjoner og selskaper, og til alle prosjekter og virksomheter som mottar støtte fra det offentlige.
- Styrke kompetansen på klimavennlige løsninger i anskaffelser i kommuner, fylkeskommuner og offentlige etater.

Kommuner og fylkers rolle i klimaomstillingen

Kommuner og fylker er viktige for at Norge skal nå sine klimamål. Alle kommuner og fylker skal ha en lokal klimahandlingsplan som rulleres hvert fjerde år, og skal bruke et klimabudsjett som verktøy for klimaledelse for å sikre gjennomføring. Staten skal bidra aktivt med kompetanse og verktøy for å sikre at alle kommuner gjennomfører klimaplanene og innfører klimabudsjett.

- Øke rammen for Klimasats, som har utløst i overkant av 1300 klimaprojekter i kommuner og fylker, slik at ordningen trappes gradvis opp til 1 milliard kroner i 2025.
- Øke handlingsrommet for kommuner og fylker, slik at de raskere kan gjennomføre nye tiltak og virkemidler for utslippskutt. Plan- og bygningsloven styrkes som klimaverktøy for å innføre lokale nullutslippssoner med mer.

Klimafinansiering og en internasjonal rettferdig klimapolitikk

Det er behov for rask utbygging av fornybar energi og grønne løsninger i utviklingsland og fremvoksende markeder, og særlig i land med mye kullkraft. Norge har en sterk og voksende fornybarindustri og fremragende forskningsmiljøer. Vi har sterk kompetanse på fornybarinvesteringer i utviklingsland og god erfaring med bilateralt samarbeid. Regjeringen vil etablere en helhetlig, kraftfull og målrettet internasjonal satsing og forsterke samarbeidet mellom norske aktører.

Internasjonal klimafinansiering og fornybarbistand

- Ta internasjonalt lederskap ved en forsterket klimasatsing som fremskynder finansiering og utbygging av fornybar energi og klimateknologi i utviklingsland og fremvoksende økonomier med store utslipp fra kullkraft.
- Etablere og oppkapitalisere Klimainvesteringsfondet med 25 milliarder kroner i investeringskapital over fem år for å erstatte kullkraft med fornybar energi i utviklingsland der klimagassutslippene er særlig høye. Klimainvesteringsfondet skal utløse større investeringer og flere prosjekter enn det markedet muliggjør i dag.
- Ta initiativ til avtaler med utviklingsland om støtte til å fase ut planlagt og eksisterende kullkraft.

- Øke posten for bistand til fornybar energi til minst 2 milliarder kroner årlig og etablere "Energi for utvikling". Sikre forutsigbare og tilstrekkelige rammevilkår, med øremerkede midler til fornybarinvesteringer, støtte til prosjektutvikling og andre risikoavlastende tiltak som har stor klimaeffekt.
- Gjennomføre og videreutvikle den nye garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland, slik at den har størst mulig addisjonell effekt, og finansiere ordningen med minst 300 milliarder årlig.
- Trappe opp de årlige overføringene til Norfund med 50 prosent i løpet av perioden, opp til 2,5 milliarder.
- Stille krav til at Det Grønne Klimafondet (GCF) øker gjennomføringsevnen og investerer kapitalen det har til rådighet, og evaluere effekten av norske bidrag før eventuelle nye bevilgninger.

Eksport av grønn norsk teknologi og kompetanse i prioriterte sektorer

- Legge til rette for økt eksport av grønn norsk teknologi og kompetanse som har konkurransefortrinn og kan bidra til raskere grønn omstilling, også i utviklingsland og fremvoksende økonomier.
- Prioritere utvalgte sektorer hvor vi har særlige fortrinn, som fornybarnæringen, prosessindustrien, maritim næring og havbruk og fiskeri.
- Styrke tilstedeværelsen i utvalgte markeder og bistå norske bedrifter med nødvendig kompetanse, nettverk, markedsinnsikt og praktisk bistand i en koordinert satsing.
- Styrke Innovasjon Norges tilstedeværelse i utlandet, med rett kompetanse og nettverk i de viktigste markedene.
- Gi Eksportfinansiering Norge et tydelig bærekraftsmandat og etablere et eget program for eksport av norsk, grønn teknologi og kompetanse til utviklingsland og fremvoksende økonomier.

Statens pensjonsfond utland (SPU)

- Gjøre Statens pensjonsfond utland (SPU) til det ledende pensjonsfondet i verden innen håndtering av klima- og naturrisiko.
- Sikre at SPUs investeringer er i tråd med Parisavtalens mål om maksimalt 1,5 graders oppvarming, ved å innføre et overordnet langsiktig nullutslippskrav for selskapene SPU investerer i og sørge for at SPU trekker seg ut av fossil energi.
- Åpne for at SPU kan investere i unotert fornybar infrastruktur også utenfor OECD-området, slik at fondet kan investere i fremvoksende markeder hvor behovet for kapital er størst.

Nysnø

- Oppkapitalisere Nysnø i tråd med Stortingsvedtaket om en gradvis opptrapping av forvaltningskapital til 20 milliarder.

Landbruk

- Finansiere landbrukets klimaavtale for gjennomføring av klimatiltak, omstilling av landbruket til fornybare løsninger, og reduserte klimagassutslipp, sammen med en avtale om halvering av utslippene innen 2030.
- Vedta KlimaSparing for Bonden, med skattefradrag.
- Innføre redusert elavgift for klimaløsninger i landbruket.
- Økt støtte til dyrkning og videreforedling av plantebasert mat i Norge, og justere andre virkemidler for å stimulere til endring av kostholdet i tråd med rådene fra folkehelsemyndighetene.
- Sikre at før til landbruk og havbruk kommer fra bærekraftige kilder innen 2030.

zero.no